

Анотація на вибіркoву дисципліну

«СОЦІАЛЬНА РОБОТА З СІМЕЮ ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Галузь знань: 23 Соціальна робота

Спеціальність: 231 Соціальна робота

Кількість кредитів 4

Рік підготовки: 4

Компонент освітньої програми: вибіркoвий

Мова викладання: українська

Викладач: канд.пед.наук, доц. Козубовський Ростислав Володимирович

Контактна інформація: rostyslav.kozubovskiy@uzhnu.edu.ua

Опис дисципліни

Актуальність курсу

Сучасна сім'я зосереджує в собі всю сукупність соціальних проблем, властивих сучасному суспільству, способу життя. Серед них можна виділити і власні сімейні проблеми. Це розподіл між подружжям сімейних ролей і боротьба за лідерство, потреба в спілкуванні окремих членів сім'ї і неможливість її реалізації в сім'ї через різні причини, відсутність пізнавальних потреб (наприклад, в знаннях і уміннях по вихованню дітей тощо) у окремих членів сім'ї або в цілому в сім'ї, неадекватність оцінок поведінки дітей, брутальне втручання в їх внутрішній світ, емоційне відкидання аж до депривації і жорстокого звернення, яке сприяє, за наявності у дітей і підлітків різної акцентуації характеру, розвитку їх девіантної поведінки; наявність в сім'ї негативної етично-психологічної атмосфери; незадовільні матеріальні потреби сім'ї і багато інших. Запобігання і ліквідація відмічених негативних явищ (конфліктних структур) в сім'ї можливі при організації системної цілеспрямованої соціальної роботи на основі моделі, яка передбачає послідовність дій по відношенню до сім'ї і грамотне виконання кожної дії, оскільки будь-яка система, яка достатньо довго знаходиться в стані хронічного відхилення, ризикує поступово зламатися (у випадку з сім'єю - це розпад її як простий варіант цієї ломки), і тоді застосування додаткових ресурсів в цілях надання їй допомоги не дає очікуваний або бажаний результат.

Предмет вивчення навчальної дисципліни є: соціальна політика та заходи соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю на сучасному етапі.

Метою вивчення дисципліни є: засвоєння теоретичних положень і основоположних принципів соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю; вивчити особливості основних напрямів, форм і методів соціальної роботи з сім'ями і дітьми та молоддю, що цього потребують.

Головними завданнями дисципліни є

- сформувати уміння аналізувати різні наукові погляди на сімейно-шлюбні відносини;
- засвоїти основні теоретичні положення і основоположні принципи соціальної роботи із сім'ями;
- вивчити особливості основних форм, методів і напрямів соціальної

роботи із сім'ями, що цього потребують.

– знати загальну характеристику соціальної роботи в Україні з сім'ями, дітьми та молоддю;

– розуміти напрями та методи роботи в галузі професійної діяльності, принципи державної політики у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю;

– проаналізувати основні закономірності, історичні та сучасні досягнення практичної соціальної роботи з дітьми та молоддю та іншими категоріями населення; про досвід соціальної роботи в Україні та володіти досвідом економічно розвинутих країн в області соціальної роботи з сім'ями і дітьми.

Проблематика (зміст дисципліни), яка буде розглянута у процесі вивчення навчальної дисципліни.

Тема 1. Теоретичні обґрунтування соціальної роботи з сім'ями і дітьми

Тема 2. Становлення соціальної роботи з сім'ями і дітьми

Тема 3. Нормативно правова база України щодо соціальної роботи з дітьми, сім'ями та державної молодіжної політики.

Тема 4. Провідні напрями, зміст, форми та методи соціальної роботи з сім'єю в Україні та світі

Тема 5. Молодь як соціально- демографічна категорія.

Тема 6. Соціальний супровід як форма комплексної індивідуальної роботи з сім'єю у складних життєвих обставинах

Тема 7. Модель «ведення випадку» – ключова технологія соціального супроводу сім'ї, що опинилась в складних життєвих обставинах

Тема 8. Особливості соціального супроводу сім'ї, де є діти чи батьки з особливими потребами

Тема 9. Особливості соціального супроводу сім'ї з дітьми з девіантною поведінкою.

Тема 10. Особливості соціального супроводу сім'ї, де виявлено насильство щодо членів сім'ї

Тема 11. Особливості соціального супроводу сім'ї, яка перебуває в конфлікті з законом, де є засуджені чи особи, які повернулись з місць позбавлення волі

Рекомендована література

Основні джерела

1. Зверева І.Д., Петрочко Ж.В. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: від теорії до практики: Навч. пос., К., 2011, 224с.
2. Зверева І.Д. Соціально-педагогічна робота з дітьми і молоддю в Україні: теорія і практика. Монографія. - Київ, 1998.- 333с.
3. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-метод. комплекс / Автор.-упоряд.: О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, З. П. Кияниця, В. О. Кузьмінський та ін. / За заг. ред.: І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петрочко. К.: Фенікс, 2007. 528 с.
4. Капська А.Й. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю. Навчально-методичний посібник.-К.:УДЦССМ, 2001.- 220 с.

5. Комарова Н. М., Пеша І. В. Посібник для соціальних працівників щодо підготовки та соціального супроводу прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу. К: Держсоцслужба, 2006. 180 с.
6. Лукашевич М. П. Соціологія сім'ї : підручник / М. П. Лукашевич, Ф. Ф.Шандор. – К. : Знання, 2013. – 223 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
7. Нові моделі соціальних служб для сім'ї і дітей: напрями, форми і методи роботи: Методичні матеріали для тренера / за заг. ред. І. Д. Зверевої. К., 2007.
8. Соціальний супровід сімей, що опинились у складних життєвих обставинах: Метод. посіб. / Автор.-упорядн. І.Зверева, В.Кузьмінський, З.Кияниця, Ж.Петрочко та ін. К.: ДЦССДМ, 2007. 84 с.
9. Соціальний супровід сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах: Методичний посібник / І. Д. Зверева та ін. К.: Держсоцслужба, 2006. 104 с.
10. Створення та соціальний супровід прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу: Навч.-метод, комплекс / за заг. ред. Г.М. Лактіонової, Ж.В.Петрочко. К.: Науковий світ, 2006. 270 с

Допоміжні джерела

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі. - Навчальний посібник (для студентів вищих навчальних закладів). — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 208 с.
2. Кубицький С. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах в схемах і таблицях. - Навчальний посібник. — К.: ДАККіМ, 2010. — 124 с.
3. Словник-довідник для соціальних педагогів та працівників / За заг. ред. А.Й. Капської. - К., 2000.
4. Соціальна педагогіка і соціальна робота: монографія/ М.Палюх, Л.Хомінська.- Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А. – 2013.- 200с.
5. Соціальна реабілітація неповнолітніх, які повернулись з місць позбавлення волі, у соціальних службах для молоді / за ред. З. Г. Зайцева. Київ: А.Л.Д, 2015. 64 с.

Інтернет-ресурси

1. Дитячий фонд ЮНІСЕФ Україна [Електронний ресурс]– Офіційний сайт Дитячого фонду ЮНІСЕФ Україна – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=966-15>
2. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоді» від 21 червня 2001 року № 2558-III. URL: <http://www.search.ligazakon.ua> Соціальний супровід. URL:
3. <http://zakon.licasoft.com.ua/component/lica/?href=0&view=text&base=24&id=22870&menu=22927>;
4. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» від 24 січня 1995 р. N 21/95. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/20/95%D0%B2%D1%80>
5. Уповноважений Президента України з прав дитини [Електронний ресурс]– Персональна сторінка Уповноваженого Президента України з прав дитини: <http://ukua.facebook.com/up.z.prav.dytyny>